

IN MEMORIAM

DRAGOMIR-NICOLAE POPOVICI

10 XI 1952 - 8 III 2019

IN MEMORIAM

La începutul unei primăveri triste, cea a anului trecut, Dragomir-Nicolae Popovici, coordonatorul, colegul și prietenul nostru, pleca de la *Popina* Bordușani în cea din urmă călătorie, spre lumea celor veșnice.

Personalitate marcantă a lumii istorice și arheologice din țara noastră, domnia sa și-a dedicat întreaga activitate atât respectării necondiționate a patrimoniului cultural, cât mai ales promovării unei maniere de cercetare modernă și unui dialog științific internațional.

Drumul nostru alături de Dragomir-Nicolae Popovici a început în 1993, primul an al programului de cooperare româno-francez desfășurat în *tell*-ul de la Hârșova, în perioada 1993-2017. Gândit ca *șantier școală*, acest program și-a propus, un foarte ambițios scop pentru acele vremuri, adoptarea unei metode de săpătură moderne, cu un bine definit caracter pluridisciplinar, și formarea continuă de specialiști, atât în cercetarea arheologică, dar și în științele denumite, în acea perioadă, conexe sau anexe.

Campania de cercetări arheologice din iulie 1993, prima întregire a echipei, chiar pe sit, ne-a oferit și primul contact cu ceea ce avea să devină o parte din viața atât de dragă nouă, condițiile dure de șantier, cu restricțiile de tot felul, fiind răsplătite într-un mod fericit cu atmosfera colegială, caldă, prietenoasă nu arareori, și comunicarea deplină în toate. Aici am cunoscut, cei mai mulți dintre noi, experimentații specialiști francezi care urmau să ne introducă în esența domeniului de cercetare ales.

În calitate de coordonator, dumnealui a promovat întotdeauna dialogul interdisciplinar, fiecare dintre noi participând în mod direct la cercetarea arheologică, la descrierea, înregistrarea și interpretarea datelor obținute printr-o săpătură minuțioasă, dedicată și elaborată.

O opțiune asumată a domnului Dragomir-Nicolae Popovici, ca mai toate cele care au urmat, a fost ca din același an 1993, de această dată în luna august, să replicăm eforturile, ca și satisfacția, pe *tell*-ul Bordușani *Popină*, într-un context cotidian cu mult mai dur decât la Hârșova. A fost ca și cum echipa, încă fragilă, dădea examenul unor noi experiențe profesionale și umane.

În anii care au urmat, echipa de cercetare pluridisciplinară din cele două *tell*-uri preistorice capătă un contur din ce în ce mai clar, primul test de maturitate fiind colocolviul internațional din noiembrie 1996, organizat la Muzeul Național de Istorie a României (MNIR). După numeroase participări la sesiunile anuale de cercetări arheologice, naționale sau organizate de MNIR, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Muzeul Județean Ialomița, Muzeul Dunării de Jos din Călărași și multe altele, aceasta era prima manifestare internațională dedicată cercetărilor pluridisciplinare de la Hârșova.

Colocolviul a fost însoțit de organizarea unei expoziții itinerante româno-franceze – *Vivre au bord du Danube il y a 6500 ans* – și a reprezentat și prilejul înființării oficiale a Centrului Național de Cercetări Pluridisciplinare „Alexandra Bolomey” (CNCP), ce includea specialiști din câteva domenii de cercetare cu tradiție – palinologie, arheozoologie mamifere, dar și din multe discipline noi, în contextul arheologiei românești – sedimentologie, micromorfologie, carpologie, antracologie, paleo ihtiologie, arheomalacologie. Astfel, se înființa în România un al doilea astfel de centru, alături de cel creat la Alba Iulia de către profesorul Iuliu Paul (BCUM), care era poate un model și pentru cel ce va fi înființat la Iași, prin eforturile domnului profesor Nicolae Ursulescu, sprijinit îndeaproape de colegul Vasile Cotiugă (Arheoinvest). Se institua astfel un dialog la nivel național, echipa CNCP participând și la manifestările științifice specifice, cum este îndeosebi cazul *Simpozionului de Arheometrie* de la Iclod, promovat cu multe eforturi de către profesorul Gheorghe Lazarovici.

Această distinsă atmosferă de colaborare și schimburi științifice se exprimă în egală măsură prin participarea, în anii care au urmat, începând din 1997, la campaniile de cercetări arheologice ale unor situri importante, îndeosebi din Muntenia și Dobrogea, dar și din Moldova. *De facto*, se înființa o veritabilă școală de arheologie, cu specializare eminentamente preistorică, doar parțial formalizată, prin participarea voluntară sau în stagiul de formare de teren a studenților, masteranzilor și doctoranzilor de la Facultățile de Istorie, Geologie, Geografie și Biologie din Târgoviște, Constanța, Iași, București și Cluj, precum și din străinătate, în cadrul unor programe internaționale care își propuneau să cunoască lumea arheologică din România.

O altă direcție de evoluție importantă, dezvoltată firesc din aceste colaborări inter-instituționale, cu implicare financiară modestă, este aceea a participării la proiecte de cercetare naționale și internaționale. După participarea la un prim proiect important, alături de echipa Facultății de Istorie a Universității „Valahia” din Târgoviște, coordonată de profesorul Marin Cărciumaru, începând din anul 2002, echipa CNCP, sub îndrumarea domnului

Dragomir-Nicolae Popovici, a fost implicată an de an în proiecte din ce în ce mai importante, atât ca tematică, dar și financiar, până în anul 2016. Astfel, se putea asigura finanțarea necesară dotărilor minimale de laborator pentru buna funcționare a centrului, pentru stagiile de teren, dar și pentru participarea la numeroase manifestări științifice naționale și internaționale.

Foarte important este de menționat și faptul că problematica acestor proiecte de cercetare arheologică pluridisciplinară a devenit din ce în ce mai complexă, de la studii intrasit la abordarea relațiilor dintre omul preistoric și mediul său natural, până la abordări relevante asupra evoluției mediului în Holocen (geomorfologie, sedimentologie aluvială, ecologie, studii izotopice, cronologie radiocarbon etc.). Rezultatele cercetărilor din siturile Hârșova *tell* și Bordușani *Popină* sunt prezentate în peste 60 de publicații (6 cărți, peste 30 de articole în reviste naționale și 30 de articole în reviste internaționale), cu subiecte foarte diverse: arheologie, sedimentologie, micromorfologie, arheozoologie (arheozoologie mamifere, paleo ihtiologie, zoogeografie, paleogenetică, paleopatologie, paleoparazitologie, izotopi stabili, morfometrie geometrică), petrografie, ceramologie, tipologie și tehnologie litică, industria materiilor dure animale.

Odată cu primul proiect independent al CNCP, a prins contur un alt ideal al domnului Dragomir-Nicolae Popovici: acela de a crea o serie de manuale, dedicată diferitelor discipline de cercetare pluridisciplinară, serie ce numără astăzi 13 volume, publicate în perioada 2002-2015. În același timp, a fost organizată și biblioteca de specialitate, în format clasic sau digital și au fost organizate, de asemenea, manifestări științifice dedicate definirii, problematicii și tendințelor de evoluție ale metodelor de cercetare arheologică pluridisciplinară din România. Printre cele mai importante sunt *Seminarul Național de Arheozoologie „Alexandra Bolomey”*, *seminarul Științele Pământului în Arheologie* și masa rotundă *Perspective ale cercetării pluridisciplinare în arheologia românească*, găzduite de Universitățile din Târgoviște, București și Iași.

Chiar dacă cea mai mare parte din timp era dedicată cercetării arheologice, patrimoniului MNIR i s-a acordat atenția cuvenită. Începând din anul 1993, specialiștii CNCP, cu sprijinul necondiționat al domnului Dragomir-Nicolae Popovici, au creat pentru fiecare domeniu de cercetare colecții de referință cu relevanță arheologică, constând din oase de mamifere și de pești, preparate de polen, cărbune și semințe, roci etc.

Activitatea remarcabilă în domeniul expozițional a domnului Dragomir-Nicolae Popovici este evidențiată prin marile proiecte internaționale pe care le-a coordonat: *Vivre au bord du Danube il y a 6500 ans* (Paris, Nemours, Orléans – Franța, 1996-1997), *L'or des princes barbares* (Franța, Germania, 2000-2001), *Guldsfatter Rumänien under 7000 år* (Stockholm – Suedia, 2004-2005), *Expediția suedeză în Cipru* (București, 2005-2006), *A l'aube de l'Europe. Les grandes cultures néolithiques de Roumanie / Meister der Steinzeitkunst. Frühe Kulturen aus Rumänien* (Olten – Elveția, 2008-2009), *The Lost World of Old Europe. The Danube Valley, 5000-3500 BC* (New York, 2009-2010; Oxford, 2010; Atena, 2010).

Activitatea desfășurată de către Dragomir-Nicolae Popovici în cadrul MNIR a fost dedicată cu precădere cercetării științifice și patrimoniului arheologic din colecțiile muzeului, dar și dezvoltării unor departamente noi de cercetare, aliniind instituția la standardele internaționale. O atenție deosebită a acordat și patrimoniului uman aflat în slujba cercetării arheologice și nu doar a acesteia. A îmbogățit patrimoniul MNIR prin cercetările arheologice din șantierele pe care le-a coordonat și a încercat să introducă în cercetarea trecutului o abordare modernă, complexă, pluridisciplinară, contribuind la fundamentarea secției de arheologie preventivă. Personalitate complexă și foarte atașată de tendințele moderne ale cercetării umaniste, se implică în protecția zonelor umede, în special a Bălții Ialomiței, prin organizarea unor dezbateri atât la MNIR, dar și pe situl *Popina* Bordușani; realizează documentare, interviuri și articole de popularizare a cercetărilor arheologice la Televiziunea Română, Antena 3 Slobozia, BBC, Science et Vie, Jurnalul Național.

Ar mai fi multe de spus, dar noi știm că cei cărora le-a fost dascăl, prieten sau un sprijin în momente delicate, vorbesc prin faptele lor, iar acestea vor cuvânta încă mult timp de acum înainte. Astăzi, foarte mulți dintre *copiii lui Mirel* conduc destinele unor instituții, secții de arheologie sau de cercetare a patrimoniului, creează programe de cercetare arheologică pluridisciplinară sau participă la proiecte de cercetare arheologică importante, reușind cu onoare să ducă mai departe ceea ce au învățat, ceea ce li s-a transmis, cu generozitate, de către profesorul lor.

Toate acestea înseamnă un neprețuit testament de credință și de suflet al celui cu care suntem onorați să fi împărțit atât de multe!

Pentru noi, Mirel Popovici nu a plecat de la *Popina* Bordușani, pentru noi mai vine uneori și la Hârșova *tell*...

SIT TIBI TERRA LEVIS!